

आत्मभवं आत्मन आभिर्भावं ॥ ३६ ॥ अन्नरसंयादृशेतादृशेप्यन्नेविशिष्टरसवत्तां ॥ ३७ ॥ भावंसत्तां मिथुनं एकैकेन द्वयं द्वयमपीत्यर्थः ॥ ३८ ॥ अनुभूयदृष्ट्वा ॥ ३९ ॥ ४० ॥ उप्यवासं कृत्वा ॥ ४१ ॥ ४२ ॥
 नैषधायददौ शक्रः प्रीयमाणः शचीपतिः ॥ अग्निरात्मभवं प्रादाद्यत्र वांछति नैषधः ॥ ३६ ॥ लोकानात्मप्रभां श्रैवददौ तस्मै द्रुताशनः ॥ यमस्त्वन्नरसं प्रादाद्धर्मं
 च परमां स्थितिं ॥ ३७ ॥ अपांपतिरपां भावं यत्र वांछति नैषधः ॥ स्रजश्चोत्तमगंधाढ्याः सर्वे च मिथुनं ददुः ॥ ३८ ॥ वरानेवं प्रादायास्य देवास्ते त्रिदिवंगताः ॥ पा
 र्थिवाश्चानुभूयास्य विवाहं विस्मयान्विताः ॥ ३९ ॥ दमयंत्याश्च मुदिताः प्रतिजग्मुर्यथागतं ॥ गतेषु पार्थिवेन्द्रेषु भीमः प्रीतो महामनाः ॥ ४० ॥ विवाहं कारयामास
 दमयंत्या नलस्य च ॥ उष्यतत्र यथाकामं नैषधो द्विपदां वरः ॥ ४१ ॥ भीमेन समनुज्ञातो जगाम नगरं स्वकं ॥ अवाप्य नारीरत्नं तु पुण्यश्लोकोऽपि पार्थिवः ॥ ४२ ॥
 रेमे सह तयाराज नृशच्येव बलवद्ब्रह्मा ॥ अतीव मुदितो राजा भ्राजमानो शुमानिव ॥ ४३ ॥ अरंजयत्प्रजावीरो धर्मेण परिपालयन् ॥ ईजे चाप्यश्वमेधेन यया
 तिरिवनाद्दुषः ॥ ४४ ॥ अन्यैश्च बहुभिर्धोमान् क्रतुभिश्चासदक्षिणैः ॥ पुनश्चरमणीयेषु वनेषूपवनेषु च ॥ ४५ ॥ दमयंत्या सह नलो विजहारामरोषमः ॥ जनयामा
 स च ततो दमयंत्यां महामनाः ॥ इंद्रसेनं सुतं चापि इंद्रसेनां च कन्यकां ॥ ४६ ॥ एवं स यजमानश्च विरहंश्च नराधिपः ॥ ररक्षवसुसंपूर्णां वसुधां वसुधाधिपः ॥ ४७ ॥
 इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि नलोपाख्यानपर्वणि दमयंती स्वयं वरे सप्तपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ बृहदश्व उवाच दत्ते तु नैषधे भैम्यालो
 कपालामहौजसः ॥ यांतो ददृशुरायांतं द्वापरं कलिना सह ॥ १ ॥ अथाब्रवीत्कलिं शक्रः संप्रेक्ष्य बलवद्ब्रह्मा ॥ द्वापरेण सहा येन कले ब्रूहि कयास्यसि ॥ २ ॥ ततोऽब्रवी
 त्कलिः शक्रं दमयंत्याः स्वयं वरं ॥ गत्वा हि वरयिष्येतां मनोहिममतां गतं ॥ ३ ॥ तमब्रवीत्प्रहस्येन्द्रो निर्वृत्तः स स्वयं वरः ॥ दत्तस्तयानलो राजापतिरस्मत्समीपतः ॥ ४ ॥
 एवमुक्तस्तु शक्रेण कलिः कोपसमन्वितः ॥ देवानामं च्यतान्सर्वानुवाचेदं वचस्तदा ॥ ५ ॥ देवानां मानुषं मध्ये यत्सापतिमविंदत ॥ तत्र तस्या भवेन्नयाय्यं विपुलं दं
 डधारणं ॥ ६ ॥ एवमुक्ते तु कलिना प्रत्यूचुस्ते दिवौ कसः ॥ अस्माभिः समनुज्ञाते दमयंत्या नलो दत्तः ॥ ७ ॥ काचसर्वगुणोपेतं नाश्रयेत नलं नृपं ॥ यो वेदधर्मानखि
 लान्यथावच्चरितव्रतः ॥ ८ ॥ यो धीते चतुरो वेदान्सर्वानाख्यानपंचमान् ॥ नित्यं तृणागृहेषु देवायज्ञेषु धर्मतः ॥ अहिंसा निरतो यश्च सत्यवादी दृढव्रतः ॥ ९ ॥
 ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये सप्तपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ ५९ ॥ एवं देवेभ्यो लब्धवरस्य रूपौदार्यादिमतो दमयंती
 लाजजंसुरवमुक्ता तस्यैव संप्रति दुर्घ्यस्रजामापदं वक्तुमुपक्रमते दत्ते तु नैषधे इत्यादिना ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ निर्वृत्तः समाप्तः ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥